

CHRASTEN

V prvních dnech letošních prázdnin se Praha začala bát hned na několika místech najednou.

Jedním z nich je Vyšehrad. Místo tajemné, opředené bájemi a pověstmi, místo, k němuž se váže národní hrdost a vědomí příslušnosti ke společenství s hlubokými historickými kořeny. Místo, kam jsme byli dosud zvyklí chodit se dívat na pomníky zemřelých velikánů naší minulosti.

Z tohoto hlediska je umístění soudobého moderního umění do areálu Libušina hradu poněkud neobvyklé. Rozhodně neobvyklý byl happening Eugena Brikcia, který tvořil podstatnou součást zahájení výstavy. Několik set návštěvníků postávalo kolem travnaté plochy, průběžně vyklížené uniformovanými strážci se psy. Sem, mezi monumentální Myslbekovy sochy a popíjející návštěvníky, se v mrholících přeprškách snesla helikoptéra s černým kozlem. Sud kulatý z velkopopovického pivovaru obklopený žíznivými Pražany a živý černý kozel, talisman stejného pivovaru, obklopený vítajícími přáteli byl vyvrcholením happeningu, kterým Eugen Brikcius spojil realitu dnešní Prahy s idylickými postavami českých bájí.

Tuto „audiovizuální seanci“, nazvanou Návrat Šemíka, přenesla pohotově kamera obrazem a pan Tomáš Sláma slovem na televizní obrazovku. Ti, kteří v tom nevládném počasí zůstali doma, měli tedy možnost být při tom v teple a suchu svých křesel.

Pokusím se přiblížit vám ostatní děje a instalace této územně rozsáhlé výstavy.

Pořádá ji Nové sdružení pražských malířů, velmi mladé a velmi aktivní seskupení současných umělců. Za svůj cíl si klade podporovat aktivitu a iniciativu jednotlivých názorových a generačních skupin, hlásí se k předválečné spolkové tradici českého výtvarného umění. Jeho předsedou je akademický malíř Jiří Načeradský. Sdružení vzniklo v září 1992 a hned na letošní rok připravilo několik záměrů, z nichž největším projektem a vyvrcholením celoročního snažení je Chrasten. Vyšehradskou citadelu, bývalou pevnost vojevůdce, chce sdružení přeměnit na pevnost umění. Současnou výstavou zde hodlá zahájit tradici uměleckých setkání.

Samotný příchod na vernisáž vzbuzoval očekávání. Po kočících hlavách přístupové cesty k Nové bráně a malý-

mi dveřmi do kasemat. Za zády slyšíme hlasité počítání: sedmdesátšest, sedmdesátosm. Tolik už je tady návštěvníků. Procházíme úzkými, vysokými chodbami. Zleva i zprava ramena svírá síla a mohutnost hradeb, temeno tiskne váha stáletí, pod nohy vrhají světelný kruh kulaté otvory nad hlavou, ústící až na povrch. Pocity, které zná dobře každý návštěvník kasemat.

Vcházíme do Gorlice, sálu 42 m dlouhého, 8,5 m širokého a 10 m vysokého. Podzemní shromaždiště císařských vojsk. Prostor, kterého je škoda nevyužívat častěji. Čtyři originály barokních soch z Karlova mostu jsou spojeny s expresivně laděnými obrazy vystavujících výtvarníků. Tma. Vernisáž začíná. Čtyři modré pruhy v čele obrovského prostoru, čtyři modrá světla, promítající na klenbu velkou modrou šipku. Kam ukazuje? Tři velké vitráže jako oltář, za nimi stoupá ke klenbě kouř. Světlo občas prosvítí barevné sklo, vypichne ze tmy některý detail výzdoby. Světlené efekty se mění. Šipky putují do stran, obrazy se prosvětlují, hudba se stále víc připomíná, světla se kříží a náhle opět tma. Jen hudba: tvrdá a zraňující. Začíná tanec před prosvětlenými vitrážemi. Tanec ptáček, tanec zrodu, vzniku, počátku. Audiovizuální dialog ENIEL provokuje všechny smysly. Provokuje barvou, rytmem, silou zvuku i pohyby těl, měnicími se geometrickými obrazy i dojmem nekončícího prostoru. Věřte na mimozemské civilizace? Dnes zde přistávají.

Úvodní slova ředitelky Národní kulturní památky Vyše-

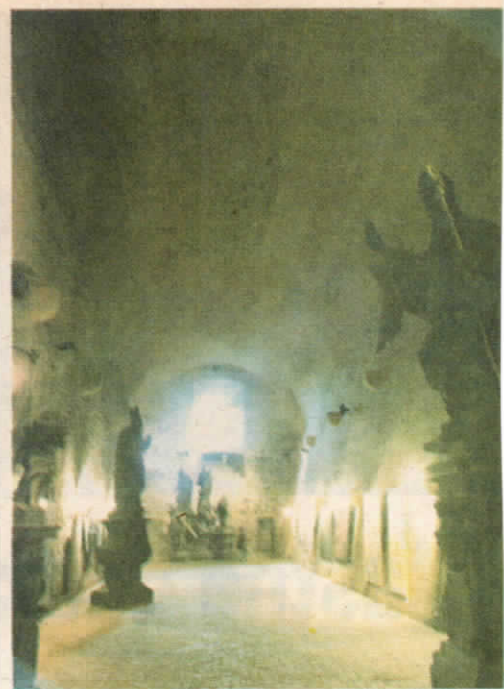

Jiří Načeradský: ŽETVA

hrad p. Jitky Švejkové, komisařky výstavy sl. Alice Mžkové, pozdrav patronky výstavy p. Livie Klausové a výstava je zahájena. Širokým schodištěm vycházíme ven, do světla, do přítomnosti. Ven z minulosti i z budoucnosti. Dnešek připomíná dětské hřiště se skládačkami a hlavolamy. Za námi zůstalo to, co minulo, před námi je to, co trvá. Alespoň na Vyšehradě a letos, až do 6. srpna.

Kostel Stětí sv. Jana, původně dvouloďná stavba z 2. poloviny XIV. století, dnešní stav je po barokní přestavbě v polovině XVII. století. Kostel je osvěcený. A přece vejde do něj, a máte-li klobouk, smeknete. Síla prostředí, duch, zakletý v konkrétní místo. Mezi kamennými portály a architektonickými fragmenty z různých míst Vyšehradu jsou instalovány emaily akad. sochařky Věry Janouškové, objekty sakrálního charakteru. Hodí se do prostředí, které vnímáte jako místo na pomezí křesťanských a pohanských obřadů.

Románská bazilika sv. Vavřince, kde máte možnost prohlížet archeologické vykopávky základů, pochází z poslední třetiny XI. století. Zaujme vás ukázka - rekonstrukce - původní dlažby. Za zvuků koncertu Jany Koubkové před bazilikou tady při vernisáži jistě zaujala rovněž instalovaná umělecká díla. Mají mít mysteriózní, produkčně charakter. Ten je snad i v názvu „Hledám svou matku, která tady někde lítá“. Doufala jsem ho najít také v igelitových sáčcích se zemí, úhledně seřazených v řadách pod sebou.

GORLICE

Galerie Vyšehrad stojí za zhlédnutí i prázdná. K vyzděnému klenutí a okenním výklenkům členitého prostoru tvoří kontrast barevně výrazná výtvarná díla figurativního zaměření. Ústředním objektem je fóliový Státník na rudém katafalku, objekt Kurta Gebauera. Volně jsou instalována díla panů Ryzce, Brikcia, Šafránka, Matzenauera, Ovocáčka a Tichého.

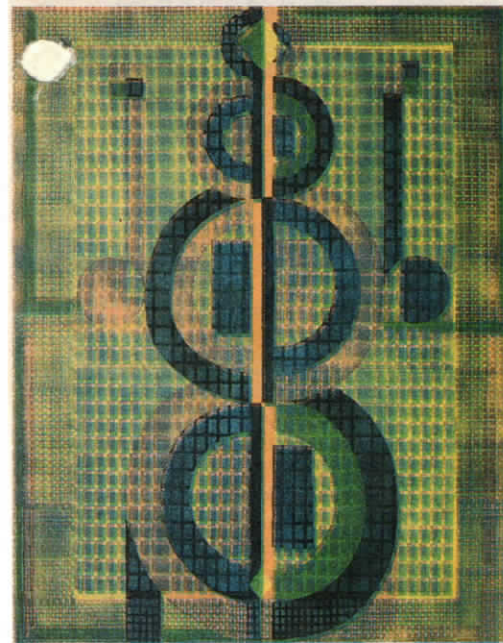
Jdeme dál. Nasvícený portál chrámu sv. Petra a Pavla tvoří kulisu pro Nekonečný sloup Olafa Hanela. Čekal na svou příležitost a zároveň svůj konec. Vzplál ještě před Návratem Šemíka. Ohnivý sloup patří k těm pomíjejícím dějům celé výstavy.

Za galerií ze skalnaté vyhlídky shlížejí na Prahu bájný Ikaros, kterého drží, nebo mu snad pomáhá?, Daidalos. Devět metrů vysoký objekt s devítimetrovým rozpětím křídel, konstrukce z dřevěných fošen, ocelových drátů, tvarovaných hliníkových trubek, vrtulí a vlnajících fólií. Chcete-li můžete do něho vstoupit a stát se tak jeho součástí. Uslyšíte táhlý rezonující tón a za tichého šuštění křídel smíte snít o tom, že pohled odtud na Vltavu mezi Podolím a Císařskou loukou zůstává našťástí stálý a neměnný.

Teď už tedy stojíme u Myslbekových soch a vzhlížíme k nebi. Čas si krátíme zaslechnutými glosami „Čekám tady na nějakého kozla. Ovšem čeká na něj i ministerský předseda. Tak to mne uklidňuje. A ještě si na to musel vzít smokink.“ I odposlechnutým rozhovorem dvou bohémských postav „Ahoj! Co děláš?“, „Ale, uklízím teď na záchodech.“ A kousek odtud, na trávníku před historickou studnou, leží osamělá postava. Je ten pán unavený, spí, nebo snad umřel? Ale ne, teď se pohнул. To jen ten velkopopovický kozel. Čekání zpestruje neplánovaný malý černý pes, zlatý hřeb programu. Živý a společenský. Kamarádí se s každým a se všemi. Za kamaráda chce mít i velkého psa, který se strážcem obchází kolem nahlučených lidí. Kamarádí se i se dvěma přáteli Eugena Brikcia. Čekají na přilet helikoptéry ve stoji na hlavě. Okukuje je, pobíhá kolem nich a nevěří svým očím.

A to nás ještě čeká posvícení u sv. Václava s půjčovnou světelných zdrojů a koncert Richterbandu na Letní scéně.

Plní dojmů se vracíme po šancích nad rozsvícenou Prahou. Dolů jdeme stejnou cestou, jako tam. Procházíme pod klenbou Cihelné brány, šlapeme po křemencových kostkách Vratislavovy ulice, kladé na prudec klesající cestu srovnala ruka dávného dlaždiče v umělecké dílo. Umění. Talent. Ten dar od Boha.

Rudolf Němec: TOTEMICKÁ ŽENA